

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jacobi Alvarez de Paz Opera

De Exterminatione Mali, Et Promotione boni - Libri quinque

Álvarez de Paz, Jacobo

Lvgdvni, 1613

De remediis ad pellendam Superbiam. Cap. 18.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77843](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77843)

birent, sed de sua se paupertate deicerent. Nec putarent magnum esse quod malum non faciunt, sed miserum valde esse, quod sublimi statui, in quo sunt, minimè satisfaciunt. Potius timeret, quam superbirent, dum aliena mala considerant, quomiam qui bonum debitum non agit, proximus est malum indebitum operari.

Ad sextum superbiae gradum pertinent, qui peccata sua defendunt, & correctionem subire detrectant, & quasi impeccabiles haberi volunt. Nam quoddam genus impeccabilitatis affectant, qui minimos quoque defectus à se patratos negant, & in omnibus se iustitiae regulam seruasse praesumunt. Si aliquis istorum de malo quod fecit, corrigatur, perfusa fronte dicit: Non feci. Aut (quod peius est) ait: Bene feci. Vel si de malo conuincatur, respondet: Bona intentione feci. Quid si nec intentionem excusare possit? Tunc ait exemplo aliorum, qui aliquid esse videntur, aut consilio prudentium motus feci. Sic non inuenies rationem, qua ei aliquod peccatum imputes, quod ipse non à se procaci excusatione reiiciat. Vnde declinat in verba malitiae ad excusandas excusationes in peccatis. Aliqua verò peccata ita manifesta sunt, ut nulla possit excusatione aut tergiversatione celare. Tunc quid facit superbus? Profecto, ut Bernardus sapienter aduertit, suam culpam exaggerat, & ei aliquid addit incredibile, ut dum tantum facinus audis, quod verè gestum est, dicere dete possis. Interdum salubrius iudicat honori suo, peccatum simpliciter & humiliter confiteri; sed simplicitas haec deceptorum est, & humilitas ficta, ut se emendatum fateatur, & poenam sibi irrogandam effugiat. Nec difficile est dolum palliatum agnoscere, dum iste miser oblata occasione iterum inuerecundius peccat, aut si aliqua poena multeretur, ei collum subiicere omnino detrectat.

Septimus gradus est praesumptio, quo superbus, qui se ceteris meliorem, doctiorem, & digniorem putat, maiora, & suas vires superantia praesumit. Cuius ingenium graphicè describit Bernardus, dicens: Primus in conuentibus residet, in consiliis primus respondet, non vocatus accedit, non missus se intromittit, reordinat ordinata, reficit facta. Quicquid ipse non fecerit aut ordinauerit, nec rectè factum, nec pulchrè existimat ordinatum. Sed ille, qui praesumentes de se, & de sua virtute gloriantes humiliat, huius conatus impedit, structuram deiicit, effectus illidit, ut nihil peragat, nihil ad umbilicum vsque perducatur. Hinc videmus nonnunquam; quia partiuunt montes, & nascitur ridiculus mus, quoniam videlicet superbus dum magna supra vires sibi datas aggreditur, & in eis summis laboribus occupatur, sine fructu se cruciat; nam quod perficit, tamen vile est, ut illud, vel modestus irrideat. Ad hoc etiam genus praesumptionis pertinet, si quis suum talentum moderatum, aut modicum esse cognoscens, illud abscondat, & eo ipso, quod non summum est, cum eo negotiari & aliquid lucrari erubescat. Non concionatur, verbi gratia, quia aliis eloquentioribus se in munere concionandi aequare non potest, nec simile cum illis populi plausum adipisci. Non docet, quia prima cathedra, & supremus locus inter magistros non sibi cõceditur. Non vult gubernare, quia suprema praefectura sibi negatur, nec cura potioris cõnobij, aut collegij sibi committitur. O superbia mater omnium malorum, in his quantam ociositatem inferis, quantam tristitiam exaggeras, quantam inuidiam, quam amarum spiritum detractionis, & quam terribiles dolores cordis infundis! I superbe, ne comedas, quia regia fercula manducare non vales; ne vestem accipias, sed nudus incedito, quia te serico, auro, & gemmis operire non potes. Quod si hoc consilium stultum existimas (sicut te vera est) cur te sapientem praedicas, qui ea-

dem opere praestas? nam mediocria merita, & moderatos virtutis labores refugis, quia ad supremos (Domino ita disponente) aditus tibi interclusus est.

In octauo gradu superbiae homo de rectè factis se iactat, & dum sibi deesse iustos laudatores existimat, personam assentatoris assumens, se ipsum immoderatè collaudat. Scientiam acquisitam sine vlla causa utilitatis ostentat, virtutem, quam non habet, aut verbis, aut signis praedicat; de rebus spiritualibus, ac de intimis cõtemplationis arcanis quasi expertus disputat; & breuiter in omnibus vult exaltari, & magnus atque excellens apparere. Aliquos certè noui hoc superbiae telo vulneratos, qui magna sui opinione, quam apud alios seminarunt, se pascent, & ea quasi baculo, & sustinaculo se ad labores perferendos, & ad quietè in congregatione viuendū fulciunt. Quae si aliquid casu deficiat, (& saepe deficit, quia fictio, & hypocrisis difficulter perpetua esse potest) mirum quam inquieti, quam desidiōsi reddantur, quam pertinaciter loci, aut status mutationem affectent; & quantam iram ac tristitiam concipiant.

Nonus denique superbiae gradus ambitio est, quam Bernardus diaboli adorationè appellat. Videmus, inquit, quod ambitionis via adoratio diaboli est, quia videlicet ad honores, & gloria mundi perueniendum suis ille adoratoribus pollicetur? Est autem ambitio immoderatus honoris appetitus, quo quis vel honorè suae excellentiae non debitum, vel non propter Deum, vel ardentius quam debet, vel sine subiectione ad diuinam prouidentiam concupiscit. Ille appetit honorem sibi non debitum, qui cum modicus sit, aut scientia, aut gubernandi pericia, aut sanctitate honorem sapientissimorum, & locum magnorum, ac opinionem, & reuerentiam perfectiorum appetit. Ille non vult honorem propter Deum, qui illum ob suam vanitatem querit, & non ob veram utilitatem propriam, aut aliorum (est autem vera utilitas, quae ad virtutis augmentum refertur) aut ille quoque, qui cum diuinorum praceptorum iactura honorem inquiri. Ille immoderatè honorem ambit, qui honorum aut dignitatum cogitatione irretitur, desiderio distrahitur, absentia tristatur, & praesentia atque aduentu praeter ordinem gaudet. Ille sine subiectione ad diuinam prouidentiam honorè cupit, qui non vocatus ad honores, se ingerit, repulsius irrumpt, & precibus, adulationibus, donis, negotiationibus, & fauoribus ad apicem alicuius honoris venire contendit. Nam si Paulus dixit: Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron: id transgredi nihil reputat, dummodo se aut iure, aut iniuria supra verticem aliorum constituat. Non quiescit in his malis pessima superbia, sed, ut Bernardus ait, incipit in contemptu fratrum, procedit ad contemptum praetorum, & desinit in contemptu Dei. Nec potest humana malitia ultra progredi, nisi ut supra omne creatum se efferat, & Deum superbiendo contemnat.

De remedijs ad pellendam superbiā.

CAPVT XVIII.

MNES quidē homines debent magnis conatibus superbiā vitare, si nolunt in barathrum vniuersorum malorum decidere. Hęc enim immanis bestia corda stultorum exaltat, ut miserabili ruina deiiciat. At nos, qui religiosam vitam, & humilitatis statum professi sumus, multo maiori curam nitamur à pestilentissimi vitij nos nexibus expedire; quod si nostri dominetur, statum ipsum sanctissimum, quem tenemus, & cum eo arham à Domino datam salutis eripiet. Non veniat mihi pes superbiae, inquit sanctus David, & manus peccatoris non

Psal. 140.
4.

Bern. de gradibus humilit. grad. 9.

Bern. supra grad. 7.

Bern. ser. 6. in Psal. Qui habitat.

Heb. 5. 4.

Bern. de grad. hu. grad. 10.

Psal. 57. 13.

moüeat

moueat me. Ibi ceciderunt, qui operantur iniquitatem, expulsi sunt, nec poterunt stare. Idem & nos postulemus. Non dominetur nobis, o pater benignissime, affectus superbiae, & nequaquam nos diaboli potestas a loco, ac domicilio sanctae humilitatis abducat. In superbia namque, aut per superbiam omnes iniqui ceciderunt, & a sede iustitiae, in qua superbiae adherentes stare non poterunt, in pessima flagitia declinarunt. Ad id autem, quod hac oratione postulamus, id est, ad victoriam superbiae, haec, quae subiungimus documenta iuuabunt.

I. Considera mala a superbia procreata, quae vnico verbo referenda sunt, quoniam non haec, aut illa, sed in vniuersum omnia sunt. Contritionem, inquit Salomon, praecedit superbia, & ante ruinam exaltatur spiritus. Quamnam contritionem, & quam ruinam superbia praecedit? Certè omnem ruinam. Nunquam enim in peccatum cadimus, nisi aduersus Deum per superbiam erigamur. Superbia Deo ipsi aduersatur, proximis intolerabilis, & ipsi superbo supra modum nocua reperitur. Aduersatur certè Domino, cui superbus gratias agere renuit, tanquam suorum bonorum auctori. Vnde de quodam rege scriptum est: Non iuxta beneficia, quae acceperat, retribuit, quia eleuatum est cor eius: & facta est contra eum ira, & contra Iudam & Ierusalem. Et quia Dominus aduersantibus sibi aduersatur, ideo aduersatur superbis: Nam Deus superbis resistit. Abominatur eos: Quia abominatio Domini est omnis arrogans. Immo & superbos protegit, atque conculcat, quare canit Dauid: [In mari via tua, & semitae tuae in aquis multis.] Quod ita interpretatur Bernardus: Conculcas corda tumentia superborum, & fluxa desideria carnalium comprimis, iustificans impios, & superbos humilians. Quam verò proximis sit intoleranda superbia inde perspicitur, quod homines eos despiciunt, & abominantur, quos vident suae excellentiae praeripere, & sua bona pellundare, & aspernari. Tales autè sunt omnes superbi, quos Lucas quadam circuitione id denotate describit. Dixit, inquit, ad quosdam, qui in se confidebant tanquam iusti, & aspernabantur ceteros, parabolam & cetera. Non mirum ergo si superbi a proximis non tolerantur. Profectò sanctus Danid homo satis mitis, & secudum cor Dei, eos sustinere non potuit: Non habitabit, inquit, in medio domus meae, qui facit superbiam; qui loquitur iniqua, non direxit in conspectu oculorum meorum. Si verò mites, & humiles qui despici cupiunt, superbos non sustinent, alij superbi nullatenus tolerabunt, qui in animum nequaquam inducunt excellentiae habere confortè. At ipsi superbo nimis est noxia superbia, quae illum donis diuinis euacuat. Eleemosynam enim non diuitibus, sed pauperibus erogamus; at superbi se diuites putant, se omnibus abundantiores proficentur; merito ergo stipe magni patrisfamilias, id est bonis caelestibus, vacuantur. Quis superbiam non fugiat, quam pessimum malum, & plane diabolicum videt (nam superbia fuit peccatum Luciferi) quod omnium malorum originem esse non dubitet?

II. Nosce te ipsum, & omnium rerum, quibus affluis vilitatem, & sic elationem & superbiam comprimes. Huic considerationi saluberrimè ianuam aperit Chrysostomus in hunc modum: Cogita gehennam: cogita multo meliores te: cogita quod Deo penas debeas. Sed non potes ista facere, es imbecillior: cogita presentia, ipsam humanam naturam, quam nihil sit homo. Cum videris in foro mortuum offerri, orphanos sequentes filios, vxorè viduam plangentem, presentium rerum vilitatè cogita, & quod ab vmbra somnifque nihil differat. Sed non vis hoc cogita praediuites in

Prov. 16. 18.

2. Paral. 33. 25.

Jacob. 4. 6. Prov. 16. 5. Esal. 76. n. 20. Bern. ser. 6. in Cant.

Luca 18. n. 9.

Psal. 100. 7.

I. I.

Chrysost. hom. 43. ad Rom. tit. 5.

A bellis temerè pereuntes: magnatum, & illustrium domos considera nunc solo prostratas. Considera quantum poterit, & nunc nec corum quidem memoria remanet. Per singulos enim dies, si velis, horum exempla reperies. magistra tuum successiones, praescriptiones diuitum. Cogita cum dormis, quo sis dignus: nonne vel minima bestia te potest interimere? Multis enim a te ceto frequenter illata brevis bestiola vel oculi eruit, vel alicuius alterius periculi causam attulit. Haec tenus Chrysostomus. Haec igitur vtilis humane vilitatis meditatio saepissime repetenda est, vt superbiae turrim deiciamus. Cogita enim quid fueris, quia nihil fuisti, quia ex foetida materia coagulatus, & dic putredini: Pater meus es; mater mea, & soror mea, vermibus.] Cogita quid sis, [quia pulvis es.] Cogita quid futurus sis, quia [in puluerem reuerteris.] Cogita corporis imbecillitatem, carnis putredinem, vitae breuitatem, animae ignorantiam, cordis ad malum pronitatem, & obstupescas quod vilitas tanta superbiat, excellentiam quaerit, & non se infra omnium pedes constituat.

B Luciferi, & superbientium Angelorum ruinam pertimesce, quos vniuersi superbi certissime in deiectione sequentur: & Christi, Dei, & hominis, regis & pontificis tui humilitatem meditare, quae te ad sui exemplum, & ad omnem modestiam, ac humilitatem inuitent. Huius capitis nostri humilitatè eximiam, Luciferi Apostatae superbiae oppositam, Ioannes Cassianus solertissime ex diuinis Scripturis elicit, cuius sententiam licet longiore exscribimus, vt eam attentè meditates ad superbiae odiu moueamur. Ideo, inquit, vniuersitatis creator, & medicus Deus, causam principiumque motorum superbiae esse cognoscens, contrariis sanare contraria procurauit, vt eas faceret, quae per superbia corruerant, per humilitatem resurgerent. Ille namque dicit: In caelum conscendam. Hic dicit: Humiliata est in terra anima mea. Ille dicit: Et ero similis Altissimo. Hic cum esset in forma Dei, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens, humiliatusque se factus obediens vsque ad mortem. Ille dicit: Super astra Dei exaltabo solum meum. Ille dicit: Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Ille dicit: Nescio Dominum, & Israel non dimittam. Ille dicit: Si dixerò quia non noui eum, ero similis vobis mendax, sed noui eum, & mandata eius seruo. Ille dicit: Mea sunt flumina, & ego feci ea. Ille dicit: Non possum ego à me ipso facere quicquam, sed Pater meus in me manens ipse facit opera. Ille dicit: Mea sunt omnia regna mundi, & gloria eorum, & cui voluero do ea. Ille, cum diues esset pauper effectus est, vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille dicit: Sicut colligitur ova, quae derelicta sunt, sic vniuersam terram congregaui ego, & non fuit, qui moueret pennam, & aperiret os, & ganniret. Ille dicit: Similis factus sum Pelicano solitario, vigilanti, & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Ille dicit: Exsiccaui vestigio pedum meorum omnes riuos aggerum. Hic dicit: Nunquid non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorum? Si principalis ruinae causam, & salutis nostrae fundamenta perspeximus, à quo, & qualiter, vel ista iacta sunt, vel illa emerferint, quemadmodum deuitate tam atrocè mortè superbiae debeamus, vel illius ruina, vel huius doctamur exemplo. Haec omnia Cassianus. Vide itaque quanta sit illius principis superbiae superbia, & huius Regis humilitatis humilitas, quanta illius poena, & huius premiū, quod corpori suo nobisq; promeruit, quanta illius ignominia, & huius gloria, & non dubito quin velis potius cum hoc Domino, & Principe tuo ad dignitatem humiliari, quam cum illo hoste teterrimo ad aeternum supplicium per elationem offerri.

C In caelum conscendam. Hic dicit: Humiliata est in terra anima mea. Ille dicit: Et ero similis Altissimo. Hic cum esset in forma Dei, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens, humiliatusque se factus obediens vsque ad mortem. Ille dicit: Super astra Dei exaltabo solum meum. Ille dicit: Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Ille dicit: Nescio Dominum, & Israel non dimittam. Ille dicit: Si dixerò quia non noui eum, ero similis vobis mendax, sed noui eum, & mandata eius seruo. Ille dicit: Mea sunt flumina, & ego feci ea. Ille dicit: Non possum ego à me ipso facere quicquam, sed Pater meus in me manens ipse facit opera. Ille dicit: Mea sunt omnia regna mundi, & gloria eorum, & cui voluero do ea. Ille, cum diues esset pauper effectus est, vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille dicit: Sicut colligitur ova, quae derelicta sunt, sic vniuersam terram congregaui ego, & non fuit, qui moueret pennam, & aperiret os, & ganniret. Ille dicit: Similis factus sum Pelicano solitario, vigilanti, & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Ille dicit: Exsiccaui vestigio pedum meorum omnes riuos aggerum. Hic dicit: Nunquid non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorum? Si principalis ruinae causam, & salutis nostrae fundamenta perspeximus, à quo, & qualiter, vel ista iacta sunt, vel illa emerferint, quemadmodum deuitate tam atrocè mortè superbiae debeamus, vel illius ruina, vel huius doctamur exemplo. Haec omnia Cassianus. Vide itaque quanta sit illius principis superbiae superbia, & huius Regis humilitatis humilitas, quanta illius poena, & huius premiū, quod corpori suo nobisq; promeruit, quanta illius ignominia, & huius gloria, & non dubito quin velis potius cum hoc Domino, & Principe tuo ad dignitatem humiliari, quam cum illo hoste teterrimo ad aeternum supplicium per elationem offerri.

D Mea sunt omnia regna mundi, & gloria eorum, & cui voluero do ea. Ille, cum diues esset pauper effectus est, vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille dicit: Sicut colligitur ova, quae derelicta sunt, sic vniuersam terram congregaui ego, & non fuit, qui moueret pennam, & aperiret os, & ganniret. Ille dicit: Similis factus sum Pelicano solitario, vigilanti, & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Ille dicit: Exsiccaui vestigio pedum meorum omnes riuos aggerum. Hic dicit: Nunquid non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorum? Si principalis ruinae causam, & salutis nostrae fundamenta perspeximus, à quo, & qualiter, vel ista iacta sunt, vel illa emerferint, quemadmodum deuitate tam atrocè mortè superbiae debeamus, vel illius ruina, vel huius doctamur exemplo. Haec omnia Cassianus. Vide itaque quanta sit illius principis superbiae superbia, & huius Regis humilitatis humilitas, quanta illius poena, & huius premiū, quod corpori suo nobisq; promeruit, quanta illius ignominia, & huius gloria, & non dubito quin velis potius cum hoc Domino, & Principe tuo ad dignitatem humiliari, quam cum illo hoste teterrimo ad aeternum supplicium per elationem offerri.

E Luciferi, & superbientium Angelorum ruinam pertimesce, quos vniuersi superbi certissime in deiectione sequentur: & Christi, Dei, & hominis, regis & pontificis tui humilitatem meditare, quae te ad sui exemplum, & ad omnem modestiam, ac humilitatem inuitent. Huius capitis nostri humilitatè eximiam, Luciferi Apostatae superbiae oppositam, Ioannes Cassianus solertissime ex diuinis Scripturis elicit, cuius sententiam licet longiore exscribimus, vt eam attentè meditates ad superbiae odiu moueamur. Ideo, inquit, vniuersitatis creator, & medicus Deus, causam principiumque motorum superbiae esse cognoscens, contrariis sanare contraria procurauit, vt eas faceret, quae per superbia corruerant, per humilitatem resurgerent. Ille namque dicit: In caelum conscendam. Hic dicit: Humiliata est in terra anima mea. Ille dicit: Et ero similis Altissimo. Hic cum esset in forma Dei, exinaniuit semetipsum formam serui accipiens, humiliatusque se factus obediens vsque ad mortem. Ille dicit: Super astra Dei exaltabo solum meum. Ille dicit: Discite a me quia mitis sum & humilis corde. Ille dicit: Nescio Dominum, & Israel non dimittam. Ille dicit: Si dixerò quia non noui eum, ero similis vobis mendax, sed noui eum, & mandata eius seruo. Ille dicit: Mea sunt flumina, & ego feci ea. Ille dicit: Non possum ego à me ipso facere quicquam, sed Pater meus in me manens ipse facit opera. Ille dicit: Mea sunt omnia regna mundi, & gloria eorum, & cui voluero do ea. Ille, cum diues esset pauper effectus est, vt eius inopia nos diuites redderemur. Ille dicit: Sicut colligitur ova, quae derelicta sunt, sic vniuersam terram congregaui ego, & non fuit, qui moueret pennam, & aperiret os, & ganniret. Ille dicit: Similis factus sum Pelicano solitario, vigilanti, & factus sum sicut passer solitarius in tecto. Ille dicit: Exsiccaui vestigio pedum meorum omnes riuos aggerum. Hic dicit: Nunquid non possum rogare Patrem meum, & exhibebit mihi modò plusquam duodecim legiones Angelorum? Si principalis ruinae causam, & salutis nostrae fundamenta perspeximus, à quo, & qualiter, vel ista iacta sunt, vel illa emerferint, quemadmodum deuitate tam atrocè mortè superbiae debeamus, vel illius ruina, vel huius doctamur exemplo. Haec omnia Cassianus. Vide itaque quanta sit illius principis superbiae superbia, & huius Regis humilitatis humilitas, quanta illius poena, & huius premiū, quod corpori suo nobisq; promeruit, quanta illius ignominia, & huius gloria, & non dubito quin velis potius cum hoc Domino, & Principe tuo ad dignitatem humiliari, quam cum illo hoste teterrimo ad aeternum supplicium per elationem offerri.

Iob 17. 14. Gen. 3. 19.

III.

Cassi. lib. 12. c. 8.

Isaia 14. 13. Psal. 43. 25. Isaia 14. 14. Phil. 2. 7. Isaia 14. 13. Matt. 11. 29. Exodi 6. 2. Ican. 8. 55. Ezech. 23. Ican. 5. n. 30. Lnc. 4. n. 6. 1. Cor. 8. n. 9. Ican. 10. n. 14. Psal. 101. 7. Isaia 37. 25. Matt. 26. 53.

IV.

Si vis superbiam vincere, occasiones omnes superbie deuita. Amorem dignitatum depone, desiderium lassidationum desere, obliuioni te trade, & nec cognosca praesertim à magnatibus, nec nominari concupisce. Libenter admittit humiles socios, humilia ministeria, pauperem cibum, detritam vestem, incommodam habitationem, & quicquid tuo despectui proficit, tuae humilitationi, ac vili pensioni subferuit. Frustra inter pulchras feminas castitas quaeritur, & inter occasiones superbie, eius victoria, & humilitatis affectio conquiritur.

V.

Postremo decem illa remedia aduersus spiritum superbie ad manum habenda sunt, duobus locis à Bernardo sapienter exposita: quorum quinque homo gratia Dei fultus velut quinque lapidibus, quibus Dauid contra Goliath vsus est contra superbiam pugnat: quinque verò Dominus, superbie spiritum in nobis expugnat. De illis doctor beatissimus hæc ait: Arbitror non incoègruè quinque lapidibus istis quinque petritum verbum intelligi comminationis, promissionis, dilectionis, imitationis, & orationis. Iam verò collectos istos lapides contra superbie spiritum dimicaturus Dauid in vase memoriae suae reponat, considerans quanta nobis comminetur Deus, quanta promittat, quantam nobis exhibeat charitatem, & quam multa nobis sanctitatis exempla proponat: quemadmodum denique orationum nobis vbique commendat instantiam. Quoties ergo vanitatis cogitatio mentem pulsar, si intimo cordis affectu diuinas expauescere ceperis comminationes, seu promissiones eius desiderare, non sustinet Goliath vtriuslibet lapidis iactum, sed reprimitur illico tumor omnium. Quòd si venerit in mentem dilectio illa tam ineffabilis, quam tibi Deus maiestatis exhibuit, an non illico inardescens ad charitatem, prorsus abominari incipis, & abicere vanitatem? Sic & exempla Sanctorum si diligenti tibi consideratione proponas, erit sine dubio ad reprimendam elationem cogitatio ista perutilis. Iam verò si insurgente subito elatione, nihil ex his, quæ diximus, apprehendere quiverit manus tua, toto seruore ad eam conuerrere, quæ sola restat, orationem, & continuo, quem eleuatum videras, & exaltatum sicut cedros Libani, subuersus impietiam non erit. Hæc quodam loco multis omisissis. Alio verò loco de quinque aliis remediis, quæ Dominus ad cor nostrum applicat, sic ait: Sunt autem quinque, quæ ad remedium tam mortiferae pestis, à Domino rationali animæ sunt posita: locus, corpus, tentatio diaboli, prædicatio Christi, & eius conuersatio. Locus, quia exilium: corpus, quia onerosum: tentatio, quia inquietat: Christi prædicatio, quia edificat: & eius conuersatio, quia informat. His quasi quinque sensibus Deus humilitatem operatur in anima. His igitur tanquam sensibus vtamur, & superbiam deiciemus. Meditemur, inquam, & sentiamus, quoniam exules sumus, & à consortio ciuium cælestium alieni: quoniam velut mancipia vilissima onus putridæ carnis circumferimus: quoniam captiuorum more exactorem semper instantem, & à nobis illicita postulantem sentimus. Consideremus etiam Saluatoris nostri prædicationem, omnem superbiam, factum, & arrogantiam damnantem, eiusque conuersationem, illustrissimis & creberrimis humilitatis exemplis tumoris odium deposcentem, & ita ambitio cadet, præsumptio corruet, & immoderatus excellentiæ appetitus abscedet.

1. Reg.
17 40.Bern. ser.
de Dauid,
& Golia.Ser. 3. ex
partis.

A

De fine belli aduersus vitia, ac de victoria signis.

CAPVT XIX.

B

INIS cuiusque belli pax est, nec ququam bellum vt bellum, id est vt bonum, aggreditur, nisi vt tandem post belli discrimina amabili pace potiatur. Pacis intentione, inquit Augustinus, geruntur & bella, ac his etiam qui virtutem bellicam student exercere imperando atque pugnando. Vnde pacem constat belli esse optabilem finem. Omnis enim homo etiam belligerando pacem requirit, nemo autem bellum pacificando. Si autem pugna aduersus vitia bellum est; constat illam obtentu pacis esse querendam; neque ideo pugnamus cum vitiis, vt pugnemus, sed vt pugna atque discordia aliquando pacem habeamus. Tribus autem modis solet lux pacis post belli tenebras exoriri. Primo quidem, quia hostes mutata voluntate inimicitias simulatæque depouunt, & in mutua pace consentiunt: Secundo, quia altera belligerantium pars subiicitur imperio victorum, & ab annis & contentione cessare compellitur: Tertio, quia victoribus in nullo parentibus populus victus, non sine magna ostensione feueritatis extinguitur. Amicitiam cum vitiis inire non licet; nam de gentibus, quibus illa significata esse didicimus, dictum est à Domino: Non inibis cum eis fœdus, nec cum diis eorum. Non habitent in terra tua, ne forte peccare te faciant in me.] Et rursus: Ne in eas pactum cum hominibus illarum regionum: ne cum fornicatis fuerint cum diis suis, & adorauerint simulachra eorum, vocet te quispiam vt comedas de immolatis.] Omnes affectus vitiosos, hostes sunt Dei; quomodo summi regis ferui ac milites, eos in amicitiam vocabimus, & repulsis à Deo, amore iungemur? Nunquam non illi malum nostrum tractant, & in excidium necemque conspirant, quomodo illos pacatos habebimus? Nunquam illi nobiscum in bona voluntate consentient; ergo si cum eis amicitiam inimus, restat vt in ipsorum voluntate pessima consentiamus. Quare amicitia hæc & falsa, atque noxia amicitia erit, & minimè pacem operatam efficiet; necesse est enim vitiis implicitum, à Deo, ab Angelis, à iustis hominibus dissidere, immò secum ipso discordare. At vitia in nostram ditionem subiiciemus? Id quidem cum passionibus, & affectibus nostris à natura datis optimè fieri potest, vt postea dicemus, quos nitetur mortificatione componere, at cum vitiis & prauis habitibus fieri omnino non potest. Duri namque, & ferrei sunt valde, & nullo pacto patiuntur subici, sed omnibus modis volunt dominari. Quibus verissimè conuenit quod præter ius de Israëlitis dictum est: Gens illa à diebus antiquis aduersum reges rebellet, & seditiones & prælia concitantur in ea.] An tu regulum in sinu reconditum subiicies, ne te mordeat? An immanem leonem tecum in tuo lectulo positum placabis, ne te morsibus & vngulis feriat? An morbum te conficientem, sine eius curatione ita vincies, vt non pulchritudinis florem depascat, & carnes exedat? Sed multo difficilius est & impossibilius, vitiosum affectum subiicere, & integrum vt seruiat, custodire. Philisthai quidem ab Israëlitis bello petiti, his verbis se ad prælium roborabant: Confortamini, & estote viri, Philisthim, ne seruiatis Hebraeis, sicut & illi seruerunt vobis: confortamini, & bellate.] Hoc decretum etiam vitiorum est, quod apud illos non licet immutari. Nun-

Aug. lib.
19. de ci-
uit. c. 12.
com. 7.

C

quam

Exod. 29.
32. 33.
Exod. 34.
15.

D

quam

Infrà
lib. 7.

E

quam

1. Esdra
4. 19.1. Reg. 4.
9.

quam